

Sana Čengić*

Ocjenjivanje sudija u BiH

Sadržaj

1. Uvod
2. Podzakonski okvir
  - 2.1. Kriteriji za ocjenjivanje sudija
  - 2.2. Elementi ocjene rada
  - 2.3. Postupak ocjenjivanja
3. Objektivizacija u odnosu na ranija pravila
4. Usporedna praksa zemalja u regiji
5. Zaključak

1. Uvod

Ocjenjivanje sudija u BiH regulisano je odredbama entitetskih zakona o sudovima i Zakona o sudovima Brčko distrikta BiH, te podzakonskim aktima koje donosi Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH (VSTV BiH ili Vijeće) u skladu sa nadležnostima iz člana 17 Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH (Zakon o VSTV-u BiH). Nedovoljna centralizacija u regulisanju ove, za položaj sudija i ostvarivanje ciljeva pravosudnog sistema, važne oblasti, otvara prostor za nejednaka rješenja što je u zakonodavnoj praksi i potvrđeno.

Tako se, prema Zakonu o sudovima Republike Srpske¹, sudije u ovom entitetu ocjenjuju najmanje jednom u tri godine, uz izuzetak koji se odnosi na novoizabrane sudije koje se ocjenjuju jednom godišnje u prve tri godine mandata. Ocjenjivanje vrši predsjednik suda, dok predsjednika suda ocjenjuje predsjednik neposredno višeg suda. Predsjednika Vrhovnog suda Republike Srpske ocjenjuje VSTV BiH.

Ista rješenja propisuje i Zakon o sudovima Brčko distrikta BiH², koji sadrži još i odredbu o ocjenjivanju dodatnih sudija jednom godišnje, te odredbu prema kojoj se sudije po potrebi ocjenjuju i izvan propisanog perioda ocjenjivanja u postupku imenovanja na osnovu podnesene prijave za drugu poziciju u pravosuđu ili u postupku odlučivanja o disciplinskoj odgovornosti sudije.

---

* Autorica je viši pravni savjetnik u VSTV-u i saradnica CJP.

¹ Čl. 67 Zakona o sudovima Republike Srpske, Sl. gl. RS 37/12.

² Čl. 42 Zakona o sudovima Brčko distrikta BiH, Sl. gl. Brčko distrikta BiH 19/07, 20/07, 39/09 i 31/11.

U Federaciji BiH sudije se ocjenjuju najmanje jednom godišnje, odluku o ocjeni sudije donosi predsjednik suda, predsjednika suda ocjenjuje predsjednik neposredno višeg suda³. Ocjenjivanje predsjednika Vrhovnog suda Federacije BiH nije regulisano Zakonom o sudovima FBiH.

Sva tri zakona propisuju da se ocjenjivanje vrši u skladu sa kriterijima koje utvrđuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće, što je u skladu i sa članom 17 tačka 22 Zakona o VSTV-u BiH⁴. Zakon o Sudu BiH⁵ ne sadrži odredbe o vrednovanju rada, zbog čega sudije ovog suda ne podliježu obavezi ocjenjivanja. Pored toga što ne uspostavljaju obavezu ocjenjivanja za sve sudije, navedeni zakoni su dosta šturi, budući da je zakonodavac iz normiranja izostavio osnovna mjerila za vrednovanje rada, svrhu ocjenjivanja i osnovna pravila postupka.

Ipak, važećim normativnim okvirom ocjenjivanje u BiH je uspostavljeno kao redovan postupak koji se provodi u određenom periodu za sve sudije koji podliježu ovoj obavezi⁶. Zakonom je definisana minimalna dinamika ocjenjivanja u određenom periodu, najmanje jednom godišnje, odnosno jednom u tri godine, ali iniciranje postupka ocjenjivanja u tako definisanim okvirima nije razrađeno. U praksi postupak vrednovanja rada sudija inicira Vijeće, i vrši se na godišnjoj osnovi kako bi se osiguralo da sve sudije pod jednakim uslovima učestvuju u ovom procesu. Također, zakoni o sudovima na jednak način definišu ovlaštenja za donošenje odluke o ocjeni i dodjeljuju ih predsjedniku suda. Ocjenjivanje se vrši prema kriterijima i u postupku koji propisuje Vijeće, a koji su jednaki za sve nosioce sudijske funkcije.

2. Podzakonski okvir

2.1. Kriteriji za ocjenjivanje rada sudija

Važeće *Kriterije za ocjenjivanje rada sudija* (Kriteriji) kao i *Pravilnik o postupku ocjenjivanja rada, podnošenja prigovora i odlučivanja po prigovoru na ocjenu rada i sadržaju obrazaca za ocjenu rada sudija, predsjednika sudova i stručnih saradnika* (Pravilnik o postupku ocjenjivanja), Vijeće je usvojilo u novembru 2012. godine, nakon sprovedene javne rasprave u okviru profesionalne zajednice⁷. Navedeni akti uspostavljaju gotovo potpuno objektiviziran sistem ocjenjivanja, koji se u pretežnom dijelu zasniva na obradi statističkih podataka o kvantitetu i kvalitetu rada sudija⁸. Tri osnovna elementa ocjene rada - *ostvarena orijentacijska norma, kvalitet odluka i odnos prema radu*, dalje su razrađena na objektivno mjerljive pokazatelje. Po ovim elementima sudiji se može dodijeliti najviše 100 bodova, od čega se 80 bodova dodjeljuje za kvantitet i kvalitet rada, po 40 za svaki od ova dva kriterija. Dodatnih 7 bodova dodjeljuje se u posebnim slučajevima ocjenjivanja sudije koji je obavljao dužnost na dva ili više referata različitih odjela ili je angažovan kao edukator.

³ Čl. 41 Zakona o sudovima u Federaciji BiH, Sl. n. FBiH 38/05, 22/06, 63/10, 72/10, 7/13, 52/14.

⁴ Sl. gl. BiH 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08.

⁵ Sl. gl. BiH 29/00, 16/02, 24/02, 3/03, 37/03, 42/03, 4/04, 9/04, 35/04, 61/04 i 32/07.

⁶ Sve sudije izuzev sudija Suda BiH.

⁷ Kriteriji i Pravilnik su usvojeni su na sjednici Vijeća 28. i 29. 11. 2012. Kriteriji su izmijenjeni i dopunjeni na sjednici 24. 25. i 26. 09. 2013, a prečišćeni tekst je usvojen na sjednici 16. 17. i 18. 12. 2013. Prečišćeni tekst Kriterija i Pravilnik sa pratećim obrascima i uputstvom za njihovo popunjavanje objavljeni su na Internet stranici VSTV-a BiH i dostupni su na sljedećem linku: <http://www.hjpc.ba/pr/?cid=3913,2,1>.

⁸ Kriteriji za ocjenjivanje rada sudija stupili su na snagu u novembru 2012, ali se primjenjuju na ocjenjivanje sudija počevši od 2013. godine i nadalje, što znači da su do sada primjenjeni u tek jednom ciklusu ocjenjivanja.

Ocjene rada gradirane su prema sljedećoj skali:

- do 50 bodova - nezadovoljavajuće obavlja sudijsku funkciju;
- između 51 i 65 bodova - zadovoljavajuće obavlja sudijsku funkciju;
- od 66 do 75 bodova - dobro obavlja sudijsku funkciju;
- od 76 do 85 bodova - uspješno obavlja sudijsku funkciju;
- 86 bodova i više - izuzetno uspješno obavlja sudijsku funkciju.

Iz postupka ocjenjivanja izuzete su sudije koje su na funkciji provele manje od jedne polovine perioda ocjenjivanja, kao i sudije koje u vrijeme ocjenjivanja više ne obavljaju funkciju u pravosuđu, osim ako to izričito zatraže prije prestanka mandata. Ocjenjivanje se vrši na temelju evidencija o broju i vrsti završenih predmeta i ostvarenoj orijentacijskoj normi, izjavljenim pravnim lijekovima na odluke sudije, odlukama višeg suda po izjavljenim pravnim lijekovima, odsustvima sudije i starosti riješenih i neriješenih predmeta.

U fokusu ocjenjivanja naglašeni su elementi čiji je značaj važan za efikasno funkcionisanje sudskog sistema, dok je za sudiju koji se ocjenjuje značaj ocjene reduciran na eventualno napredovanje. Član 2 Kriterija svrhu ocjenjivanja vezuje za postupak napredovanja sudija, odnosno njihovog imenovanja na druge pozicije u pravosuđu, u kontekstu razmatranja njihove sposobnosti, podobnosti i stručnosti. Ovaj koncept dodano je razrađen i novim Poslovníkom VSTV-a BiH⁹ u dijelu koji reguliše kriterije i postupak imenovanja, odnosno napredovanja nosilaca pravosudnih funkcija. Poslovník propisuje da se rangiranje kandidata u konkursnoj proceduri vrši, između ostalog, na temelju stručnosti kao kriterija koji nosi 80% od ukupne ocjene uspjeha kandidata. Dok se stručnost kandidata koji se prijavljuju za prvo imenovanje na poziciju nosioca pravosudne funkcije procjenjuje kvalifikacionim i pismenim testom, za nosioce pravosudne funkcije koji napreduju ovaj se kriterij utvrđuje prema ocjeni rada i bodovima dodijeljenim u postupku ocjenjivanja. Primjena ovog pravila moguća je samo ukoliko je sudija ocijenjen. U suprotnom stručnost sudije procjenjuje se na temelju pismenog odnosno kvalifikacionog testiranja, kao i za ostale kandidate. Kriterijima je još propisano, ne sa dovoljnom preciznošću, da se podaci i informacije iz procesa ocjenjivanja koriste za potrebe komisija, radnih grupa i drugih tijela Vijeća. Kontekst i svrha upotrebe podataka nije ni okvirno naznačena.

Prilikom procjene adekvatnosti i dostatnosti člana 2 Kriterija, sa aspekta utjecaja na sudiju koji se ocjenjuje, treba imati u vidu da je definisanje svrhe i cilja ocjenjivanja kroz ovaj podzakonski akt uslovljeno i ograničeno ukupnim normativnim sistemom koji reguliše status sudija. Tako Kriterijima nije mogao biti tretiran finansijski aspekt kao jedan od stimulansa za sudije koji su pozitivno ocijenjeni, budući da zakoni o platama i naknadama sudija ne propisuju takvu mogućnost. Također, učinak negativne ili nezadovoljavajuće ocjene rada po svojoj prirodi spada u zakonsku materiju koja je izostavljena iz pozitivnih propisa. U svakom slučaju, svrha ocjenjivanja bi trebala biti primarno određena zakonom, a mjerila ocjenjivanja bi zatim trebala biti postavljena tako da ostvare cilj koji se ocjenjivanjem želi postići u odnosu na pravosuđe u cjelini i u odnosu na pojedinačnog sudiju¹⁰. Stoga je poboljšanje vrednovanja radnih rezultata

⁹ Sl. gl. BiH 55/13, 96/13 i 46/14.

¹⁰ Izvještaj Evropske mreže pravosudnih vijeća o izradi minimalnih standarda u pravosuđu III - Minimalni standardi vrednovanja rada i nepremjestivosti sudija prepoznaje nekoliko potencijalnih ciljeva sistema vrednovanja rada sudija i to: unapređenje efikasnosti pravosudnog sistema; očuvanje kvaliteta sudija, u profesionalnom smislu, sa ciljem boljeg služenja građanima; razvijanje vještina kod sudija, uključujući i dodatnu obuku, ukoliko ishod vrednovanja

bilo predmet razmatranja kroz reviziju Zakona o VSTV-u BiH¹¹. Međutim, predložena rješenja u okviru ove inicijative nisu otišla dalje od koncentrisanja važećih odredaba i prakse na jednom mjestu, odnosno u jednom članu Zakona o VSTV-u BiH¹².

2.2. Elementi ocjene rada

Ostvarena orijentacijska norma sudije, kao jedan od elemenata ocjene rada, obračunava se prema Pravilniku o orijentacijskim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima u Bosni i Hercegovini¹³. Donošenje ovog pravilnika u maju 2012. godine bilo je preduslov za preispitivanje ranijeg načina ocjenjivanja, jer su stvorene pretpostavke za objektivno i ujednačeno mjerenje kvantitativnih radnih rezultata. Mjerila uspostavljena ovim pravilnikom određena su prema vrstama i načinu završetka sudskih predmeta, dakle kvalitativnim statističkim metodama, za razliku od ranijeg sistema normiranja rada, koji se temeljio na broju predmeta koje sudija završi u određenom periodu, bez obzira na njihovu kompleksnost. Pravilnik se temelji na obračunu sudske norme koju nositelj pravosudne funkcije ostvari efektivnim radom, pri čemu se efektivan rad definira kao ukupan broj riješenih predmeta u zadanom razdoblju.

Za ovaj element ocjene rada dodjeljuje se do 40 bodova, a bodovanje se vrši na sljedeći način:

- do 50%	ostvarene orijentacijske norme	0 bodova
- 51–70%	ostvarene orijentacijske norme	5 bodova
- 71–75%	ostvarene orijentacijske norme	10 bodova
- 76–80%	ostvarene orijentacijske norme	15 bodova
- 81–85%	ostvarene orijentacijske norme	20 bodova
- 86–90%	ostvarene orijentacijske norme	25 bodova
- 91–95%	ostvarene orijentacijske norme	30 bodova
- 96–100%	ostvarene orijentacijske norme	35 bodova
- više od 100%	ostvarene orijentacijske norme	40 bodova

---

rada pokaže da je to neophodno; sprečavanje pojave problema i lošeg rada pravosudnog sistema; veća motivisanost i zadovoljstvo sudija izazvano sve boljim obavljanjem profesionalnih zaduženja, te bolje upravljačke i liderske sposobnosti pripadnika pravosuđa i, posredno, veća odgovornost pravosuđa i veći stepen povjerenja javnosti u pravosudni sistem. Mišljenje br. 11 (2008) Savjetodavnog vijeća evropskih sudija o kvaliteti sudskih odluka u svrhu postupka ocjenjivanja prioritetno usmjerava na utvrđivanje potreba izmjene i dopune zakonodavstva, promjene ili poboljšanja sudskih postupaka i/ili daljnje usavršavanje sudija i sudskega osoblja.

¹¹ VSTV BiH i Ministarstvo pravde BiH prezentirali su u 2012, odnosno 2013. svoje zasebne prijedloge revizije Zakona o VSTV-u BiH, koji sadrže gotovo istovjetne prijedloge odredba o ocjenjivanju nosilaca pravosudnih funkcija.

¹² Izjašnjavajući se o Nacrtu zakona o VSTV-u BiH, kojeg je pripremlilo Ministarstvo pravde BiH, Venecijanska komisija je u Mišljenju br. 712/2013, CDL-AD(2014)008, problematizirala predloženo normiranje postupka ocjenjivanja polazeći od samostalnog odlučivanja predsjednika suda o ocjeni sudije, zatim nejasnoće u pogledu propisanog perioda ocjenjivanja, zatim pretpostavljene uloge predsjednika suda u odlučivanju o učestalosti ovog procesa, kao i u odnosu na efekte ocjene rada. U Mišljenju je naglašena važnost zakonskog definisanja barem osnovnih kriterija za vrednovanje radnih rezultata, referišući i na mogućnost formiranja specijaliziranih organa za provođenje postupka ocjenjivanja.

¹³ Sl. gl. BiH 43/12, 38/13, 2/14 i 8/14.

Po istoj skali, 35 bodova dodjeljuje se i onom sudiji koji je, zbog opravdanih razloga¹⁴, na radu proveo više od pola, a manje od punog perioda ocjenjivanja, te zbog toga nije ostvario propisanu godišnju normu, uz uslov da je broj odluka koje je donio proporcionalan vremenu provedenom na radu. Ukoliko to nije slučaj sudija se boduje brojem bodova koji odgovara procentu ostvarene orijentacijske norme za vrijeme provedeno na radu. Bodovanje po opisanim pravilima predsjednik suda je dužan posebno obrazložiti.

Sa maksimalnih 40 bodova nagrađuju se sudije koje su ostvarile prebačaj norme, ali skala nije dalje razrađena, tako da se za ostvarenu normu preko 100% dodjeljuje 15 bodova, bez obzira na procent prebačaja.

Kvalitet odluka sudije procjenjuje se na temelju brojčanih pokazatelja upoređujući broj ukinutih i preinačenih odluka sa ukupnim brojem donesenih odluka na koje se može izjaviti pravni lijek. Djelimično ukinute odluke računaju se kao pola ukinute odluke, a preinačena odluka donesena na raspravi ili pretresu pred višim sudom, kao jedna ukinuta odluka. Sudije entitetskih vrhovnih sudova i sudije Apelacionog suda Brčko distrikta BiH, izuzete su iz ocjenjivanja po elementu kvalitete odluka.

Obračun ostvarenog kvaliteta odluka sudije vrši se na sljedeći način:

- preko 20%	ukinutih odluka	0 bodova
- preko 15 do 20%	ukinutih odluka	5 bodova
- preko 10 do 15%	ukinutih odluka	10 bodova
- preko 6 do 10%	ukinutih odluka	20 bodova
- preko 3 do 6%	ukinutih odluka	30 bodova
- do 3%	ukinutih odluka	40 bodova

Procjena kvalitete odluka sudija, ne dovodeći u pitanje njihovu valjanosti ni sudijsku nezavisnost, najosjetljivije je pitanje vrednovanja rada, polazeći od postavke da se ocjena kvalitete i ispravnosti sudske odluke primarno cijeni u postupku po pravnom lijeku. Opisani sistem baziran je upravo na rezultatu postupaka po pravnim lijekovima, što je metoda koja nudi *objektivno utvrđive i relativno pouzdane pokazatelje kvalitete*, ali joj se mogu staviti i prigovori. Prije svega, rezultat žalbenog postupka ne mora nužno predstavljati realnu sliku kvalitete odluke, budući da odluka po žalbi *može biti ništa više nego različita ocjena teške točke prijepora sa strane prizivnoga suca, čija je odluka mogla biti poništena da je predmet predan još višem sudu*¹⁵. Nadalje kvaliteta rada sudije može se posmatrati i šire ne samo kroz kvalitetu donesenih odluka već i postupka koji joj je prethodio uzimajući u obzir njegovu dužinu, transparentnosti i način vođenja, način komuniciranja sa strankama i sl¹⁶.

Odnos prema radu procjenjuje sam ocjenjivač, odnosno predsjednik suda na temelju objektivno mjerljivih pokazatelja, uzimajući u obzir:

¹⁴ Prema čl. 15 st. 3 Kriterija opravdanim odsustvom se smatra odsustvo zbog bolovanja, vrijeme provedeno na sjednicama, sastancima i u radnim tijelima VSTV-a BiH i vrijeme provedeno na odsustvu koje je odobrio predsjednik suda ili nadležni organ.

¹⁵ St. 74 Mišljenja br. 11 (2008) Savjetodavnog vijeća evropskih sudija – CCJE, o kvaliteti sudskih odluka, objavljeno na stranici Vijeća Evrope na sljedećem linku: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2008\)OP11&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2008)OP11&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864).

¹⁶ *Ibid*, st. 58.

- rad po predmetima prema starosti inicijalnog akta i rad na zakonski prioriternim predmetima - 10 bodova.
Vrednovanje po ovom pod-elementu ocjene se vrši uzimajući u obzir odnos između prosječne starosti riješenih i prosječne starosti neriješenih predmeta, zavisno od datuma zaduženja predmeta.
- blagovremenost u izradi i donošenju naredbe za otpremu sudske odluke – ukupno 5 bodova;
- poštivanje zakonskih rokova u zakazivanju i nastavcima pretresa/rasprava – ukupno 5 bodova.

Predsjednik suda je obavezan u obrascu za ocjenjivanje iznijeti relevantne činjenice i dokaze koje je cijenio prilikom ocjenjivanja po navedenim parametrima.

Ukupan zbir bodova koje sudija ostvari u postupku ocjenjivanja po osnovnim elementima ocjene rada, može se povećati dodatnim bodovima ukoliko je ocjenjivani sudija:

- obavljao dužnost na dva ili više referata različitih odjela, što se boduje sa 5 bodova, ili
- kao edukator pri centrima za edukaciju održao najmanje jedan seminar za šta je ocijenjen ocjenom vrlo dobar i odličan. Po ovom parametru sudija može dobiti 2 boda.

2.3. Postupak ocjenjivanja

Ocjenjivanje je u potpunosti normirano podzakonskim aktom, na način koji omogućava sudiji učešće u postupku, uključujući i mogućnost prigovaranja procjeni ocjenjivača. Prema Pravilniku o postupku ocjenjivanja rada, predsjednik suda započinje proces ocjenjivanja na posebnom obrascu, u roku od 60 dana od isteka perioda za koji se ocjenjivanje vrši. Proces se sastoji od više faza počevši od utvrđivanja preliminarne ocjene, na koju sudija može izjaviti preliminarni prigovor predsjedniku. Ukoliko predsjednik suda ne usvoji preliminarni prigovor dužan je o tome obavijestiti sudiju pismenim obrazloženim odgovorom. U tom slučaju sudija može na posebnom obrascu uložiti prigovor, koji mora biti jasan, izričit, obrazložen i vezan za konkretne elemente ocjenjivanja.

Ukoliko predsjednik suda ne uvaži ni ovakav prigovor, dužan ga je sa konačnom ocjenom, te relevantnim činjenicama i dokazima dostaviti VSTV-u BiH na postupanje. Prethodno razmatranje prigovora vrši Stalna komisija za pravosudnu upravu¹⁷, a odluku po prigovoru, koja mora biti obrazložena, donosi Vijeće. Vijeće prigovor može odbaciti kao neblagovremen ili neuređan, može ga odbiti kao neosnovan, uvažiti u cjelini i preinačiti ocjenu ili ga uvažiti djelimično i povećati ocjenu po pojedinim elementima, uz eventualno preinačenje ukupne ocjene. Sudska zaštita protiv odluke Vijeća nije propisana, a Pravilnik izričito propisuje da se protiv ovakve odluke, koja nema svojstvo upravnog akta ne može voditi upravni spor¹⁸.

¹⁷ Stalna komisija za pravosudnu upravu je stalno tijelo VSTV-a BiH formirano u skladu sa čl. 12 Zakona o VSTV-u BiH.

¹⁸ Pravna priroda odluka Vijeća donesenih na temelju čl. 17 Zakona o VSTV-u BiH ovim zakonom nije određena niti je propisana sudska zaštita, sa izuzetkom odluka donesenih u disciplinskom postupku. Čl. 1 Zakona o VSTV-u BiH propisano je da je Vijeće samostalni organ BiH na koji se ne primjenjuju odredbe Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave BiH i Zakona o upravi BiH. Sudska praksa Ustavnog suda BiH i Suda BiH potvrđuje svojstvo Vijeća kao samostalnog i nezavisnog organa, te da odluke Vijeća nemaju svojstvo upravnih akata.

3. Objektivizacija u odnosu na ranija pravila

Prezentirani kriteriji predstavljaju potpuno objektiviziran sistem vrednovanja rada u kojem se u pretežnom dijelu ocjenjivanje vrši na temelju statističkih podataka, što je sažet pristup u odnosu na kriterije koji su bili na snazi prije novembra 2012. godine.

Raniji Kriteriji za ocjenjivanje iz 2009. godine postavljali su širi raspon elemenata na temelju kojih se procjenjivala uspješnost rada sudija u odnosu na važeća pravila. Tako su se bodovali radni rezultati u pogledu *ostvarivanja orijentacijske norme, kvaliteta rada, ažurnosti, stručnosti, odnosa prema radu i učešća u edukaciji* u svojstvu edukatora pri centrima za edukaciju sudija i tužilaca. Svaki od navedenih elemenata bio je dalje raščlanjen na čitav niz ne baš najbolje sistematizovanih okolnosti koje su određivale njihov sadržaj¹⁹.

Kriteriji iz 2009. godine nisu međutim razradili način, izvore i postupak u kojem je predsjednik suda vršio procjenu pobrojanih elementa što je otvaralo prostor za prigovore o mogućoj subjektivnosti i arbitrarnosti u postupanju i odsustvu standardiziranog pristupa. Stoga donošenje novih Kriterija može biti okarakterisano kao napredak kroz objektivizaciju postupka.

Statistički pristup koji prevladava u važećim Kriterijima nije neuobičajen način praćenja i vrednovanja rada sudija, a elementi ocjenjivanja definisani Kriterijima zastupljeni su i u sistemima zemalja regiona. Treba naglasiti da se u međunarodnim okvirima ne prepoznaje jedinstven, općeprihvaćen proces vrednovanja rada se standardiziranim kriterijima. Definisane su tek osnovne postavke koje osiguravaju da se ocjenjivanje vrši na temelju *objektivnih, objavljenih kriteriji utvrđenih od strane ili uz učešće sudske vlasti*²⁰. Pojedini dokumenti međunarodnog karaktera naglašavaju značaj raznovrsnosti kriterija, odnosno kombinovanja metoda ocjenjivanja, koje se trebaju temeljiti na različitim pokazateljima kvalitete i raznovrsnim izvorima informacija,

¹⁹ Tako su se radni rezultati u pogledu ostvarivanja orijentacijske norme ocjenjivali na temelju broja završenih predmeta i ostvarene ukupne norme. Kvalitet je utvrđivan na temelju potvrđenih preinačenih i ukinutih odluka, tako što se u obzir uzimao omjer između broja ukinutih odluka i ukupnog broja potvrđenih, preinačenih i ukinutih odluka. Ažurnost je procjenjivana na temelju rada po starim predmetima prema starosti inicijalnog akta, rada na prioritetnim predmetima, te ažurnosti u dostavi. Stručnost je definisana kao poznavanje i praćenje propisa i pravne prakse; priprema predmeta; sposobnost analiziranja predmeta; vještina vođenja rasprava, pretresa i sjednica vijeća; kvaliteta izrade odluka; inkorporiranost, navođenje i pravilna primjena materijalnog prava u odlukama; pridržavanje i pravilna primjena pozitivne sudske prakse i uputa viših sudskih instanci; korištenje sudske knjižnice i pravne literature; stanje i urednost zapisnika i spisa; prolaznost odluka; davanje inicijativa na sjednicama kolegija i odjeljenja u smislu rasprave o primjeni zakona i otklanjanja različite primjene propisa; spremnosti i kvalitet u pogledu primjene novih zakonskih instituta; korištenja IK tehnologije; odnos prema obveznoj godišnjoj edukaciji; mentorstvo stručnim saradnicima i pripravnicima i objavljivanje pravnih radova. Odnos prema radu procjenjivao se kroz savjesnost, marljivost, odgovornost, motiviranost, nepristrasnost, objektivnost, urednost i dosljednost; poštivanje i iskorištenost radnog vremena; žurnaliziranost spisa; pridržavanje usvojenih zajedničkih stanovišta i načela, spremnost za otvaranje rasprave pred apelacijskim vijećem, odnos prema odlaganju i odgađanju rasprava, efikasnost suđenja u zakonskim okvirima, odnos prema strankama, urgencijama, ombudsmanima, aktivnosti monitoringa, kolegama, predsjedniku suda i predsjednicima sudskih odjeljenja; odnos prema sudskoj imovini i sredstvima za rad; ponašanje na ročištima; osobni izgled; broj i utemeljenost predstavljanja i pritužbi na rad suca, ponašanje u sudu i izvan suda u skladu sa etičkim kodeksom. Jedan dodatni bod je dodjeljivan sudijama aktivnim edukatorima pri Centrima za edukaciju ukoliko su održali barem jedan seminar u periodu u kojem se ocjenjivanje vrši.

²⁰ V. Preporuka CM/Rec(2010)12 Vijeća ministara zemljama članicama o sucima (o neovisnosti, učinkovitosti i odgovornosti), st. 58. Preporuka je dostupna na Internet stranici Vijeća Evrope na sljedećem linku: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1707137>.

kako bi se omogućila realna slika o uspješnosti sudije²¹. Neke od zemalja u regionu preuzele su ovakav pristup u svom zakonodavstvu ili zakonodavnim inicijativama.

Usporedbe radi u nastavku je dat prikaz pozitivnih propisa i zakonodavnih inicijativa u odnosu na vrednovanje rada sudija u zemljama regije i to u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori i Sloveniji.

4. Uporedna praksa zemalja u regiji

Zakon o sudovima²² Republike Hrvatske propisuje koncept praćenja rada sudija koji obuhvata dva segmenta – utvrđivanje da li sudija ispunjava svoje sudijske obaveze i ocjenjivanje sudija.

Ocjenjivanje sudija nije propisano kao redovan proces te se provodi u slučaju kada se sudija prijavi za poziciju u drugom sudu ili se prijavi za poziciju predsjednika suda. Pri ocjenjivanju, koje vrši sudačko vijeće, u obzir se uzima period od posljednjih pet godina u kojem je sudija vršio sudsku funkciju, a ukoliko se ocjenjivanje vrši u postupku napredovanja sudije na poziciju u Vrhovnom sudu Republike Hrvatske u obzir se uzima period od posljednjih deset godina obavljanja sudske funkcije. Zakonom su, kao osnov za vrednovanje rada sudija, definisana sljedeća mjerila:

- broj odluka koje je sudija donio u odnosu na broj odluka koje je trebao donijeti prema Okvirnim mjerilima za rad sudija,
- rezultat rada po vrstama predmeta u apsolutnim brojevima i postotku,
- poštovanje rokova za donošenje i izradu odluka,
- kvaliteta odluka povodom izjavljenih pravnih lijekova, što podrazumijeva potvrđene, ukinute ili preinačene odluke u apsolutnom broju i postotku u odnosu na ukupan broj donesenih odluka, u odnosu na broj odluka u predmetima u kojima je izjavljen pravni lijek te broj odluka ukinutih zbog bitnih povreda postupka,
- druge aktivnosti suca.

Sudija se može ocijeniti ocjenom *izvrsno obnaša sudačku dužnost*, zatim *vrlo uspješno obnaša sudačku dužnost*, *uspješno obnaša sudačku dužnost*, *zadovoljavajuće obnaša sudačku dužnost* i *nezadovoljavajuće obnaša sudačku dužnost*. Ocjenjeni sudija ima pravo na žalbu posebnom

²¹ V. Mišljenje br. 11 (2008) CCJE-a, st. 68 i Izvještaj Evropske mreže pravosudnih vijeća (ENCJ) o izradi minimalnih standarda u pravosuđu III - Minimalni standardi vrednovanja rada. U Izvještaju je sažeta praksa ocjenjivanja zemalja članica ENCJ-a i onih koje imaju status posmatrača, a kao kriteriji koji se uzimaju u obzir u pojedinim državama koje imaju uspostavljen sistem ocjenjivanja između ostalog pobrojani su: efikasnost i djelotvornost radnji koje se preduzimaju u okviru obavljanja sudijske funkcije; sposobnost organizacije sudijskog posla u smislu identifikovanja potencijalnih problema ili obavljanja drugih zadataka i aktivnosti; upravljačka kultura, uključujući i ličnu kulturu i kulturu organizacije rada; poštovanje prava strana ili učesnika u postupku tokom suđenja ili obavljanja drugih zadataka i radnji; način formulisanja pravni shvatanja i pisanja obrazloženja sudskih odluka; tok profesionalnog usavršavanja, uključujući poštovanje ciljeva obuke ili usavršavanja (praćenje aktuelnih pravnih zbivanja, novih zakona, sudske prakse, itd. i pohađanje redovnih obuka, čak i kada one nisu obavezne za sudiju čiji se rad ocjenjuje); poštovanje odgovarajućih standarda ponašanja i obzirno ponašanje prema kolegama sudijama, sudskom osoblju, advokatima, svjedocima, oštećenima i pripadnicima ranjivih grupa koji učestvuju u postupku, licima bez pravnog zastupnika, pripadnicima javnosti, itd.; i poštovanje ciljeva vezanih za kvalitet rada koje su postavili predsjednik suda, sudski Savjet ili organ nadležan za tu oblast (uz uzimanje u obzir obima i složenosti posla sudije čiji se rad ocjenjuje). Izvještaj je objavljen na Internet stranici ENCJ-a i dostupan je na: http://www.ency.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=150%3Astandardsevaluation&catid=11%3Amutual-confidence&Itemid=229&lang=fr.

²² NN 28/13.

vijeću Vrhovnog suda RH. Metodologiju izrade ocjene obnašanja sudačke dužnosti donosi Državno sudbeno vijeće uz prethodno mišljenje Vijeća kojeg čine predsjednici svih sudačkih vijeća u Hrvatskoj i Opće sjednice Vrhovnog suda.

Praćenje rada sudije u smislu ispunjavanja sudijskih obaveza povjereno je predsjedniku suda koji donosi odgovarajuće rješenje na temelju istih kriterija koji su propisani i za ocjenu rada. Sam postupak nije detaljnije razrađen, niti je propisno da se na njega shodno primjenjuje Metodologija izrade ocjene obnašanja sudačke dužnosti. Na doneseno rješenje sudija može prvo podnijeti prigovor predsjedniku koji je rješenje donio, a zatim i izjaviti žalbu predsjedniku neposredno višeg suda. Predsjedniku suda zakon nameće obavezu pokretanja disciplinskog postupka protiv sudije koji bez opravdanog razloga nije, u periodu od godinu dana, donio broj odluka utvrđen Okvirnim mjerilima za rad sudaca ili za kojeg utvrdi da je neuredno obnašao sudačku dužnost. Naime, prema Zakonu o Državnom sudbenom vijeću, negativna ocjena rada i propust sudije da donese broj odluka propisan Okvirnim mjerilima za rad sudija, predstavljaju osnove za pokretanje disciplinskog postupka za disciplinsko djelo *neuredno obnašanje sudačke dužnosti*.

U skladu sa srbijanskim Zakonom o sudijama,²³ rad svih sudija i predsjednika sudova podliježe redovnom vrednovanju jednom u tri godine, osim za sudije koje su prvi put izabrane i koje se ocjenjuju jednom godišnje. Vanredno ocjenjivanje je moguće, ali samo na osnovu odluke Visokog saveta sudstva. Vrednovanje se vrši u jedinstvenom postupku u kome je obezbjeđeno učešće sudije čiji se rad vrednuje i na temelju objektivnih, jedinstvenih i javno objavljenih kriteriji i mjerila. Kriteriji i mjerila nisu definisani zakonom, već ih utvrđuje Visoki savet sudstva, koji je u julu 2014. godine donio *Pravilnik o kriterijumima, merilima, postupku i organima za vrednovanje rada sudija i predsjednika sudova*.

Pravilnik definiše dva kriterija za vrednovanje i to *kvalitet*, što podrazumijeva sposobnost sudije u primjeni materijalnog i procesnog prava i *kvantitet* koji se iskazuje kroz efikasnost u rješavanju predmeta. *Kvalitet* se mjeri na temelju procenta ukinutih odluka u odnosu na ukupan broj odluka donesenih u periodu ocjenjivanja i na temelju ažurnosti u izradi odluka, za sudije koji postupaju u prvostepenom postupku. *Kvalitet* rada sudija koji postupaju u drugostepenom postupku mjeri se isključivo u odnosu na vrijeme izrade odluka. *Kvantitet* rada se mjeri prema ostvarenoj mjesečnoj normi, koja je utvrđena upravo Pravilnikom o vrednovanju rada.

U skladu sa Zakonom o sudijama, ocjena rada predstavlja osnovu za izbor, obaveznu obuku sudija i razrješenje. Pravilnik o ocjenjivanju svrhu vrednovanja dalje definiše kao poboljšanje efikasnog sudskog sistema, očuvanje i unapređenje stručnosti, osposobljenosti i odgovornosti sudija, njihovo poticanje u ostvarivanju najboljih rezultata rada, jačanje povjerenja javnosti u rad sudija i njihovo napredovanje u karijeri. Sudije se ocjenjuju ocjenama "izuzetno uspešno obavlja sudijsku funkciju", "uspešno obavlja sudijsku funkciju" i "ne zadovoljava".

Sam postupak vrednovanja rada i utvrđivanja ocjene provode komisije Visokog saveta sudstva koje su sastavljene od tri člana i u kojima sudije sudova višeg stepena vrednuju rad sudija i predsjednika sudova nižeg stepena. O prigovorima na ocjenu odlučuje tročlana komisija koju imenuje Visoki savet sudstva iz reda sudija Vrhovnog kasacionog suda, protiv čije odluke se može pokrenuti upravni spor.

²³ Sl. gl. R. Srbije 116/08, 58/09, 104/09, 101/10, 8/12, 121/12, 124/12 i 101/13.

U junu 2014. godine, Ministarstvo pravde Crne Gore pokrenulo je javnu raspravu o više prijedloga zakona iz oblasti pravosuđa, uključujući i *radnu verziju Zakona o Sudskom savjetu i pravima i obavezama sudija*.²⁴ Predloženi tekst sadrži detaljne odredbe o postupku ocjenjivanja sudija, koji trenutno nije normiran crnogorskim zakonodavstvom.

Prema ovom prijedlogu, ocjenjivanje svih sudija, izuzev sudija Vrhovnog suda Crne Gore, vršilo bi se svake tri godine s ciljem procjene njihove stručnosti i etičnosti, potrebe za obukom i radi napredovanja u hijerarhijski viši sud. Pored redovnog predviđeno je i vanredno vrednovanje rada sudija u slučaju nezadovoljavajuće ocjene u prethodnom ciklusu ocjenjivanja, te u slučaju prijave ne poziciju u višem sudu. O ocjeni rada sudije odlučuje Komisija Sudskog savjeta za ocjenjivanje, na prijedlog vijeća sudija za ocjenjivanje. Komisiju za ocjenjivanje čine predsjednik Vrhovnog suda i četiri člana Sudskog savjeta iz reda sudija. Prijedlog ocjene rada sudije daju vijeća sudija za ocjenjivanje, koja formira Sudski savjet tako da u njihov sastav ulazi predsjednik onog suda čije se sudije ocjenjuju i četvero sudija iz hijerarhijski višeg suda.

Predloženi sistem ocjenjivanja zasnivao bi se na dva kriterija i to *stručnom znanju* i *opštim sposobnostima*, a oba kriterija dalje su raščlanjena na više pod-kriterija. Tako bi se *stručno znanje* sudije trebalo cijeliti na osnovu:

- *kvantiteta i kvaliteta rada* što se procjenjuje na osnovu: broja predmeta u radu, završenih predmeta, ukinutih odluka, broja otvorenih pretresa i rasprava od strane drugostepenog suda, usvojenih kontrolnih zahtjeva²⁵, donošenja odluka u zakonskom roku i kvalitete obrazloženja,
- *pripreme za suđenje* što podrazumijeva tačno definisanje predmeta i dokaza koje treba izvesti uz njihovu koncentraciju,
- *sposobnosti planiranja i djelotvornog sprovođenja procesnih radnji* u skladu sa načelom efikasnosti i ekonomičnosti postupka,
- *vještine vođenja ročišta* koja podrazumijeva sposobnost sudije da na jasan i razumljiv način rukovodi ročištem uz poštovanje procesne uloge stranaka u postupku, te
- *stručnog usavršavanja* koje se cijeni na osnovu svih aktivnosti sudije usmjerenih na unaprjeđenje i primjenu znanja i metoda u radu.

Opšte sposobnosti cijenile bi se na osnovu sljedećih podkriterija:

- *sposobnosti komunikacije*, iskazanu kroz poštovanje stranaka, kolega, službenog i administrativnog osoblja u obavljanju sudijskog posla.
- *sposobnosti prilagođavanja promijenjenim okolnostima* koju nacrt zakona definiše kao sposobnost prilagođavanja strukturalnim i organizacionim promjena u okviru suda, zakonodavnim i proceduralnim promjena, kao i primjeni nove tehnologije i pravila rada.
- *učestvovanja u različitim stručnim aktivnostima* uključujući i obuke koje se organizuju u okviru suda ili u skladu sa programima obuke.
- *sposobnost organizacije i koordinacije sudskog osoblja* koja se sastoji u sposobnosti sudije da saraduje, organizuje i nadzire rad savjetnika, pripravnika i zaposlenih koji rade sa njim.

²⁴ Radna verzija zakona Zakona o Sudskom savjetu i pravima i obavezama sudija dostupna je na internet stranici Ministarstva pravde Crne Gore na sljedećem linku: http://www.pravda.gov.me/rubrike/Javna_rasprava/139469/Ministarstvo-pravde-daje-na-javnu-raspravu-radnu-verziju-Zakona-o-sudskom-savjetu-i-pravima-i-obavezama-sudija-radnu-verziju-Zak.html.

²⁵ Kontrolni zahtjev je pravno sredstvo koje podnosi stranka kada smatra da sud neopravdano odugovlači postupak i odlučivanje u predmetu, u skladu sa Zakonom o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, Sl. l. CG 11/07.

Zakon detaljno razrađuje način i izvore ocjenjivanja propisujući da se procjena stručnog znanja sudije i njegovih opštih sposobnosti vrši na temelju 5 pravosnažno završenih predmeta koji se biraju metodom slučajnog uzorka, zatim 5 pravosnažno završenih predmeta koje sam sudija izabere; 5 presuda koje su ukinute odlukom o žalbi koje se biraju metodom slučajnog uzorka, statističkog izvještaja o radu sudije²⁶, zapisnika dobijenih kontrolom rada suda i izvještaja o obukama Centra za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije.

Postupak ocjenjivanja provodi se u dvije faze u kojoj sudija koji se ocjenjuje priprema izvještaj, na temelju kojeg u drugoj fazi vijeće sudija za ocjenjivanje priprema svoj izvještaj i prijedlog ocjene i dostavlja ga Komisiji za ocjenjivanje. Sudija se izjašnjava o prijedlogu prije donošenja odluke o ocjenjivanju, a s njim može biti obavljen i razgovor. Odluka o ocjeni rada može se osporavati u upravnom sporu.

Sudija se može ocijeniti ocjenom *odličan*, *dobar*, *zadovoljava* i *ne zadovoljava*. Sudija ocijenjen ocjenom *odličan* ili *dobar* ostvaruje pravo na napredovanje, a ocjena *ne zadovoljava* dodijeljena dva puta uzastopno predstavlja *nestručno ili nesavjesno obavljanje sudijske funkcije* kao jedan od dva najteža disciplinska prekršaja.

Kriteriji za ocjenjivanje sudija u Sloveniji definisani su Zakonom o sudskoj službi²⁷ i obuhvataju:

- stručno znanje - profesionalne aktivnosti sudije, specijalističke i postdiplomske studije, reputacija u stručnoj zajednici;
- radne sposobnosti prema obimu izvršenog rada u odnosu na očekivane rezultate, kontinuitet u zakazivanju i vođenju rasprava, poštivanje rokova za izradu odluka i ažurnost u postupaju po pravnim lijekovima;
- sposobnost rješavanja pravnih pitanja, cijeneći zakonitost odluka utvrđenu u postupcima po pravnim lijekovima, zatim uvažavanje sudske prakse i sposobnost za rješavanje kompleksnih predmeta;
- rad na smanjenju i prevenciji zaostalih predmeta, cijeneći rad ne predmetima po hronološkom redu, zatim uzimajući u obzir broj predmeta u radu i odnos između broja riješenih starih/zaostalih predmeta i ukupnog broja predmeta, odnos između broja riješenih hitnih predmeta i zaključenih sudskih nagodbi;
- zaštita reputacije sudije i suda uzimajući u obzir način vođenja postupka i komunikaciju sa strankama i drugim organima, očuvanje nezavisnosti, nepristranosti, i ponašanje u i izvan službe;
- sposobnost usmenog i pismenog izražavanja ocijenjena na temelju zapisnika, odluka i stručnih aktivnosti sudije;
- dodatne aktivnosti u okviru sudske službe poput mentorstva, učešća u edukaciji, zakonodavnim aktivnostima i drugim zahtjevnim profesionalnim aktivnostima;
- sposobnost obavljanja poslova na rukovodnim pozicijama ukoliko je sudija imenovan na takvu poziciju prema radnim rezultatima u oblastima koje su mu povjerene sudiji.

²⁶ Statistički izvještaj sadržavao bi podatke o radu sudije, podatke iz personalnog dosjea, podatke o broju pritužbi i odlukama po njima, broju kontrolnih zahtjeva u predmetima sudije i odluke po istima, broju predmeta u kojima sudska odluka nije izrađena u zakonskom roku.

²⁷ Zakon o sodniški službi, Ur. l. R. Slovenije, 94/07–prečišćeni tekst, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13 i 69/13.

Sudije se ocjenjuju svake tri godine, a novoimenovane sudije svake godine u prve tri godine mandata. Ocjenjivanje se vrši na osnovu dosjea sudije, u koji se pohranjuju sve informacije od značaja za vrednovanje rada i druge informacije o ispunjavanju propisanih kriterija, te na temelju spisa i riješenih predmeta dodijeljenih sudiji.

Rad ocjenjuju personala vijeća, ocjenama: *nedostojan da obavlja sudijsku funkciju*, uslijed koje sudiji prestaje mandat, *ne ispunjava uslove za napredovanje*, *ispunjava uslove za napredovanje*, *ispunjava uslove za ubrzano napredovanje* i *ispunjava uslove za izuzetno napredovanje*. U zavisnosti od ocjene sudije ostvaruju pravo na veću platu, odnosno platni rang ili više sudijsko zvanje.

Ocjenjivanje sudija u regionalnom kontekstu nije unificirano, ali se može izvući zaključak da su zakoni susjednih zemalja detaljniji i da normiraju osnovne segmente sistema, od svrhe ocjenjivanja, osnovnih parametara, do pravila postupka i ocjena koje se dodjeljuju.

5. Zaključak

Analiza Kriterija za ocjenjivanje rada sudija, uključujući i njihovu valjanost kao osnova za procjenu stručnosti sudija u proceduri njihovog napredovanja, zahtijeva određeni period primjene. Može se očekivati da će značaj koji je dat ocjeni rada u postupku imenovanja, u kojem se trenutno razvija sistem napredovanja na temelju zasluga odnosno radnih rezultata, dovesti do zaključka da su za stvaranje stvarne procjene stručnih sposobnosti i radnih učinaka sudije potrebni sveobuhvatniji kriteriji i postupak ocjenjivanja. Uspostavljanje takvih kriterija uvjetovalo bi i preispitivanje sadašnjih zakonskih rješenja, posebno u odnosu na ovlaštenja za donošenje odluka koja su trenutno data predsjedniku suda, te procjenu da li je takav proces primjerenije povjeriti kolegijalnom organu - formiranjem posebnih komisija za ocjenjivanje. U istom kontekstu dodatno je izražena manjkavost normativnog okvira, koji ne propisuje obavezu ocjenjivanja za sve sudije u BiH. Nedostatak ocjene rada sudija nameće njihovo testiranje čime se nužno stavljaju u isti položaj kao kandidati koji apliciraju prvi put za imenovanje u pravosuđu, a istovremeno se tretiraju drugačije od ostalih kolega sudija.

Stoga su suštinska poboljšanja uspostavljenog procesa ocjenjivanja moguća, prije svega, stvaranjem adekvatnijeg zakonskog osnova, čija će rješenja biti opredijeljena pravcima razvoja pravosuđa u cjelini od praćenja i procjene funkcionisanja sudskog sistema, jačanja odgovornosti, razvoja sudijske karijere, obuke i pristupa pravosudnim funkcijama. Regulisanje ove oblasti kroz Zakon o VSTV-u BiH bio bi optimalan pristup koji omogućava ocjenjivanja sudija pod jednakim uslovima, propisujući osnovna pravila i parametre ocjenjivanja, definišući svrhu ovog postupka.